

Socialt rättighetsarbete – igångsättningskurs

Ideell förening. Driver ett boende (med stadsdelar som kunder), Kvinnoqraft för kvinnor i utsatthet, Bedriver social och medicinsk rådgivning. Sysslar med intressepolitik där vi driver utsatta gruppers frågor och förbättring av livsvillkor.

Per Sternbeck, info@equalsthlm.se, 0707 – 97 20 29

Socialt rättighetsarbete – varför?

- Stora behov – vilka människor arbetar vi med och vilka chanser har de vanligtvis att hävda sig när ”systemet” vänder sig emot dem?
(funktionshinder, missbruk/beroende, våldsutsatthet, dyslexi, låg utbildningsnivå, uppgivenhet, vana att misslyckas).
- Få aktörer sysslar med rättighetsarbete.
- Leder till utveckling – för den som får stöd OCH för den som ger stöd, både individuellt och för organisationen.
- Det är förhållandevis lätt att påverka beslut eftersom vi fortfarande har en ganska progressiv lagstiftning (i alla fall socialtjänstlagen).
- ”Systemet” vänder sig, efter politiska beslut, emot hjälpbehövande i allt högre omfattning, vilket leder till att människor slås ut – sedan pratar politiken om att motverka utanförskap.
- Det är dessutom roligt...

Stockholm

Ekonomiskt bistånd - en trendstudie

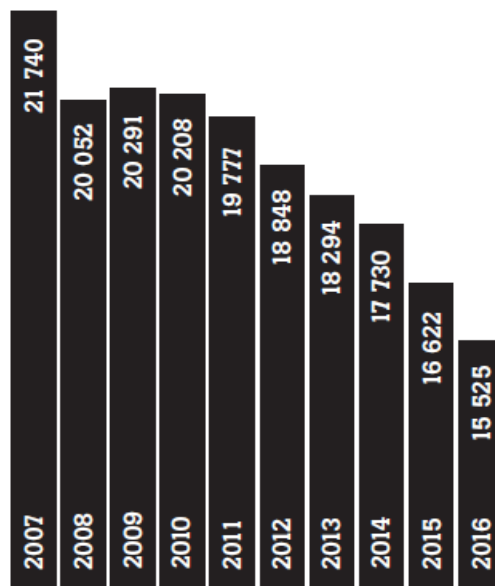
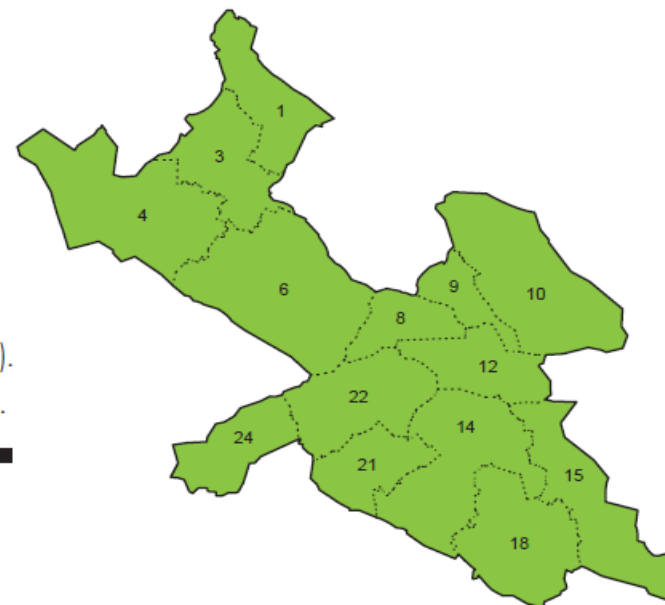
2007 - 2016

Hela staden: På 10 år har antalet ansökande hushåll minskat med **28.6%** (- 6 215).

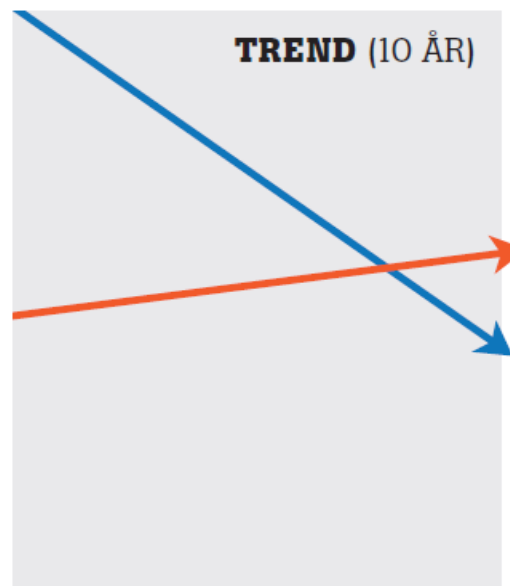
Hela staden: På 10 år har andelen avslag ökat med **5.2** procentenheter till **79.3%**.

UTKAST !!!

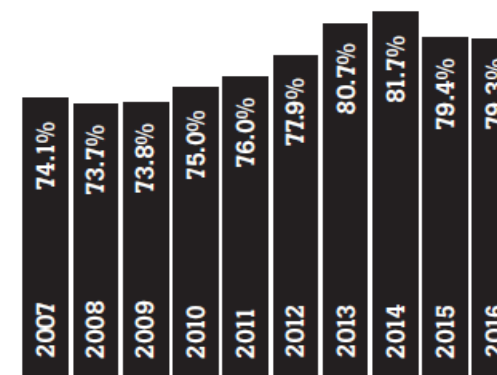
EQUAL
För ett jämlikt Stockholm!

Hela staden:
Antal ansökande hushåll

■ Ansökande hushåll
■ Avslag

Hela staden:
Antal hushåll som fått avslag

Land ska med lag byggas...

- Konventioner: Mänskliga rättigheter, folkrätt, FN
- EU
- Grundlag
- Vanliga myndigheter vi möter och lagar som styr dem:
- Alla myndigheter – Förvaltningslagen, Sekretesslagen, GDPR, m.fl
- Socialtjänst – SoL, LVM/LVU, LSS,
- Hälso- och Sjukvård – HSL, LPT/LRV, PaL, PadL, PasL, (föreskrifter)
- Försäkringskassa – Socialförsäkringsbalk

Vad är en myndighet?

- En myndighet är i Sverige varje offentligt organ som inte är en beslutande politisk församling.
- Myndighetsutövning är ett förvaltningsrättsligt begrepp och omfattar beslut eller andra åtgärder som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till medborgarna.
- I Sverige är en vanlig definition, hämtad ur den gamla förvaltningslagens 3 § (ÄFL 1971:290), "utövning av befogenhet att för enskild bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande".
- Allt som en myndighet utför är inte myndighetsutövning.

Domstolar – tre olika sorter uppdelade efter mål de dömer i

I domstolar avgörs frågor om skuld, vem som har rätt eller fel och om olika beslut har fattats på rätt grunder och är korrekta i förhållande till den eller de lagar som beslutet ska vara grundat på.

Allmänna domstolar

- Tingsrätter
- Hovrätten
- Högsta Domstolen
- (Handlägger i första hand brottmål och mål som handlar om olika tvister mellan två eller flera olika parter som t.ex. skadeståndsmål.)

Specialdomstolar: Miljödomstolen, Marknadsdomstolen, Migrationsdomstol, etc.

Allmänna förvaltningsdomstolar

- Förvaltningsdomstolar
- Kammarrätter
- Högsta förvaltningsdomstolen
- (Handlägger mål som handlar om myndighetsutövning på olika sätt. Det kan vara t.ex skatteärenden, frågor om Försäkringskassan eller olika kommunala beslut som t.ex försörjningsstöd.)

Grundlagarna

- ”Grundlagarna skyddar vår demokrati. De innehåller reglerna för Sveriges statskick och är enkelt uttryckt samhällets spelregler. Grundlagarna har därför en speciell ställning i samhället.”

Ur Regeringsformen 1 kap. Statsskickets grunder, § 2:

- ”Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.”

Förvaltningslagen

(8 A4-sidor)

- Förvaltningslagen är en svensk lag som reglerar förvaltningsmyndigheternas verksamhet.
- Lagens syfte är att människor som är föremål för myndighetsutövning ska behandlas rättvist och demokratiskt.
- Lagen garanterar enskilda individers rättssäkerhet i kontakten med myndigheterna, något som även anses involvera snabb och serviceinriktad handläggning, information under handläggningstiden, och att individerna förstår beslutet, anledningen till beslutet och att de har rätt att överklaga.

Viktiga paragrafer för oss i FvL:

- **Service**
- **6 §** En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla.
- Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.
- **Tillgänglighet**
- **7 §** En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas.
- **Samverkan**
- **8 §** En myndighet ska inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter.
- En myndighet ska i rimlig utsträckning hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter.

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

Allmänna krav på handläggningen av ärenden

Utgångspunkter för handläggningen

- 9 § Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.
- Handläggningen ska vara skriftlig. Myndigheten får dock besluta att handläggningen helt eller delvis ska vara muntlig, om det inte är olämpligt.

Partsinsyn

- 10 § Den som är part i ett ärende har rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

- **Ombud och biträde**
- 14 § Den som är part i ett ärende får som ombud eller biträde anlita någon som är lämplig för uppdraget. Den som anlitar ombud ska dock medverka personligen om myndigheten begär det.
- Om ett ombud eller biträde bedöms vara olämplig för sitt uppdrag får myndigheten besluta att han eller hon inte längre får medverka i ärendet.
- 15 § En myndighet får begära att ett ombud ska styrka sin behörighet genom en skriftlig eller muntlig fullmakt. En sådan fullmakt ska innehålla uppgift om ombudets namn och uppdragets omfattning. Om ombudet får sätta någon annan i sitt ställe, ska även detta framgå av fullmakten.

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

- **Utredningsansvaret**
- 23 § En myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver.
- En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning.
- Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.
- **Motivering av beslut**
- 32 § Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

- **Överklagande.**
- Till vilken myndighet överklagas beslut?
- 40 § Beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.
- Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.
- **Vilka beslut får överklagas?**
- 41 § Ett beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt.
- **Vem får överklaga ett beslut?**
- 42 § Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

- **Hur överklagar man ett beslut?**
- 43 § Ett överklagande av ett beslut ska göras skriftligen till den högre instans som ska pröva överklagandet (överinstansen). Överklagandet ska dock ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (beslutsmyndigheten).
- I överklagandet ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras.
- **Överklagandetiden**
- 44 § Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Viktiga paragrafer för oss i FvL. Forts:

Omrövning av beslut

- **27 §** Finner en myndighet att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall myndigheten ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Skyldigheten gäller även om beslutet överklagas, såvida inte klaganden begär att beslutet tills vidare inte skall gälla (inhibition).

Inhibition

- **29 §** En myndighet som skall pröva ett överklagande får bestämma att det överklagade beslutet tills vidare inte skall gälla.

Socialtjänstlagen (37 A4-sidor)

- **1 kap. Socialtjänstens mål**
- **1 §** Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas
 - ekonomiska och sociala trygghet,
 - jämlikhet i levnadsvillkor,
 - aktiva deltagande i samhällslivet.
- Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.
- Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Viktiga paragrafer för oss i SoL

- **1 kap. Socialtjänstens mål**
- **1 §** Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas
 - ekonomiska och sociala trygghet,
 - jämlikhet i levnadsvillkor,
 - aktiva deltagande i samhällslivet.
- Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.
- Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.
- **2 kap. Kommunens ansvar**
1 §/Träder i kraft I:2018-06-01/ Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

SoL, 4 kap. Rätten till bistånd

- **1 §** Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.
- Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.
(- - -)
Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. *Lag (2016:654)*.
- **1 b §** För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel).

Försörjningsstöd

- Riksnormen anger den lägsta fattigdomsgränsen i Sverige och fattas av Regeringen. Underlaget för riksnormen framställs av Konsumentverket och Konjunkturinstitutet.
- Ej höjt den sedan 2011 oavsett politisk färg. Köpkraften för bidragstagare sämre nu än på 80-talet.
- **Två delar:**
 - Riksnorm 3 400:- + hyra
 - Livsöring i övrigt: 900:-+ (SL-kort)
- Tips: Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten – Ekonomisk bistånd

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2013/2013-12-31>

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper, SoL

- **Barn och unga**
- 1 § Socialnämnden ska
- 1. verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden,
- 2. i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga,
- **Äldre människor**
- 4 § Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).
- Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Lag (2010:427).

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper, SoL

- **Människor med funktionshinder**
- 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.
- Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.
- **Missbrukare**
- 9 § Socialnämnden skall aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs.

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper, SoL

Brottsoffer

- 11 § Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.
- Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Hälso- och sjukvårdslagen 15 A4-sidor

- **3 kap. Allmänt**
 - **1 §** Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.
 - Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.
 - **2 §** Hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa.
- 2 §** Där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef).

Hälso- och sjukvårdslagen, forts.

- 5 kap. Verksamheten

Allmänt

- 1 § Hälsa- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska
 1. vara av god kvalitet med en god hygienisk standard,
 2. tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet,
 3. bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet,
 4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen, och
 5. vara lätt tillgänglig.

Hälso- och sjukvårdslagen, forts.

- **8 kap. Ansvar att erbjuda hälso- och sjukvård**
- **1 § Landstinget ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom landstinget.** Detsamma gäller i fråga om den som är kvarskriven enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt ska landstinget verka för en god hälsa hos befolkningen.

Patienträtt?

Felaktigt behandlad eller bemött:

- Kontakta vårdpersonals chef/överordnad och berätta vad man tycker är fel.
- Patientnämnd – om felet inte åtgärdas enligt ovan kontakta patientnämnd som i sin tur kontaktar chefen och berättar samma sak du redan berättat. Sedan blir det inte mer.
- IVO – du berättar vad som hänt och vad du tycker är fel i skriftlig form. IVO kollar om det som hänt bryter mot lagar och förordningar eller om det varit ett hot mot patientsäkerheten. Om de finner fel får vårdgivaren berätta vad de ska göra för att det inte ska upprepas.

Praktiska skillnader mellan lagarna

SoL

- Rättighetslag – du kan kräva
- Domstol kan överpröva beslut.
- Yttersta ansvaret för medborgarna – hur besvärliga de än är
- Ansvarsområden: Boende, omsorg, ickemedicinsk beroendevård.
Ska arbeta med biståndsbedömning
- Är alltid myndighetsutövning.
- Lagar i anslutning: LSS, LVM, LVU, säkert några till

HSL

- Skyldighetslag – de ska erbjuda
- Ingen kan överpröva beslut fattat av chefsöverläkare.
- Inget ansvar för de som inte är patienter – lätt att skriva ut besvärliga patienter.
- Ansvarsområden: medicinsk behandling och rehabilitering
- Är myndighetsutövning ibland.
- Lagar i anslutning: LPT, LRV, säkert några till.

SIP, finns i både SoL och HSL

- **7 §** När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med landstinget upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.
- Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.
- Av planen ska det framgå
 1. vilka insatser som behövs,
 2. vilka insatser respektive huvudman ska svara för,
 3. vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller landstinget, och
 4. vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen. *Lag (2009:981).*

Socialförsäkringsbalken, (FK) 313 a4-sidor

•AVD. A ÖVERGRIPANDE BESTÄMMELSER

- [1 kap. Innehåll m.m.](#)
- [2 kap. Allmänna bestämmelser, definitioner och förklaringar](#)
- [3 kap. Innehåll](#)
- [4 kap. Allmänna bestämmelser om försäkringsskyddet](#)
- [5 kap. Bosättningsbaserade förmåner](#)
- [6 kap. Arbetsbaserade förmåner](#)
- [7 kap. Övriga förmåner](#)

•AVD. B FAMILJEFÖRMÅNER

- [8 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [9 kap. Innehåll](#)
- [10 kap. Graviditetspenning](#)
- [11 kap. Allmänna bestämmelser om föräldrapenningsförmåner](#)
- [12 kap. Föräldrapenning](#)

•[13 kap. Tillfällig föräldrapenning](#)

- [14 kap. Innehåll](#)
- [15 kap. Rätten till barnbidrag](#)
- [16 kap. Vem får barnbidraget?](#)
- [17 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [18 kap. Underhållsstödet](#)
- [19 kap. Bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan](#)
- [20 kap. Innehåll](#)
- [21 kap. Adoptionsbidrag](#)
- [22 kap. Vårdbidrag](#)

•AVD. C FÖRMÅNER VID SJUKDOM ELLER ARBETSSKADA

- [23 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [24 kap. Innehåll och inledande bestämmelser](#)
- [25 kap. Allmänna bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid](#)

Socialförsäkringsbalken, forts.

- [26 kap. Bestämmande och behållande av sjukpenninggrundande inkomst samt beräkning av årsarbetstiden i vissa situationer](#)
- [27 kap. Allmänna bestämmelser om sjukpenning](#)
- [28 kap. Beräkning av sjukpenning](#)
- [28 a kap. Sjukpenning i särskilda fall](#)
- [29 kap. Innehåll och inledande bestämmelser](#)
- [30 kap. Rehabilitering Innehåll](#)
- [31 kap. Rehabiliteringsersättning](#)
- [31 a kap. Rehabiliteringspenning i särskilda fall](#)
- [32 kap. Innehåll](#)
- [33 kap. Allmänna bestämmelser om sjukersättning och aktivitetsersättning](#)
- [34 kap. Inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning](#)
- [35 kap. Sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning](#)
- [36 kap. Gemensamma bestämmelser om sjukersättning och aktivitetsersättning](#)
- [37 kap. Försäkrade som senast för juli 2008 beviljats icke tidsbegränsad sjukersättning](#)
- [38 kap. Innehåll](#)
- [39 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsskada](#)
- [Innehåll](#)
- [40 kap. Ersättning vid sjukdom](#)
- [41 kap. Ersättning vid bestående nedsättning av arbetsförmågan](#)
- [42 kap. Särskilda bestämmelser om arbetsskadeersättning och handläggning](#)
- [43 kap. Statligt personskadeskydd](#)
- [44 kap. Krigsskadeersättning till sjömän](#)
- [45 kap. Innehåll](#)
- [46 kap. Smittbärrersättning](#)
- [47 kap. Närståendepenning](#)

Socialförsäkringsbalken, forts.

AVD. D SÄRSKILDA FÖRMÅNER VID

- FUNKTIONSHINDER
- [48 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [49 kap. Innehåll](#)
- [50 kap. Handikappersättning](#)
- [51 kap. Assistansersättning](#)
- [52 kap. Bilstöd](#)

• AVD. E FÖRMÅNER VID ÅLDERDOM

- [53 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [54 kap. Innehåll](#)
- [55 kap. Allmänna bestämmelser om allmän ålderspension](#)
- [56 kap. Uttag av allmän ålderspension, m.m.](#)
- [57 kap. Innehåll och definitioner](#)
- [58 kap. Allmänna bestämmelser om inkomstgrundad ålderspension](#)
- [59 kap. Pensionsgrundande inkomst](#)

- [60 kap. Pensionsgrundande belopp](#)
- [61 kap. Pensionsrätt och pensionspoäng](#)
- [62 kap. Inkomstpension](#)
- [63 kap. Tilläggspension](#)
- [64 kap. Premiepension](#)
- [65 kap. Innehåll och inledande bestämmelser](#)
- [66 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare](#)
- [67 kap. Garantipension för den som är född 1938 eller senare](#)
- [68 kap. Innehåll](#)
- [69 kap. Samordning av allmän ålderspension och yrkesskadelivränta](#)
- [70 kap. Ändring av beräkningsunderlag för allmän ålderspension](#)
- [71 kap. Utbetalning av allmän ålderspension](#)
- [72 kap. Innehåll](#)

Socialförsäkringsbalken, forts.

- [73 kap. Särskilt pensionstillägg Innehåll](#)
- [74 kap. Äldreförsörjningsstöd](#)

- **AVD. F FÖRMÅNER TILL EFTERLEVANDE**
- [75 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [76 kap. Innehåll](#)
- [77 kap. Allmänna bestämmelser om efterlevande-
pension och efterlevandestöd](#)
- [78 kap. Barnpension](#)
- [79 kap. Efterlevandestöd](#)
- [80 kap. Omställningspension](#)
- [81 kap. Garantipension till omställningspension](#)
- [82 kap. Beräkningsunderlag för inkomstgrundad
efterlevandepension](#)
- [83 kap. Änkepension](#)

- [84 kap. Beräkning av änkepension](#)
- [85 kap. Vissa gemensamma bestämmelser om
efterlevandepension och efterlevandestöd](#)
- [86 kap. Innehåll](#)
- [87 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsskade-
ersättning m.m.](#)
- [88 kap. Efterlevandelivränta](#)
- [89 kap. Innehåll och inledande bestämmelser](#)
- [91 kap. Efterlevandeskydd under pensionstiden](#)
- [92 kap. Uttag och utbetalning m.m. av premie-
pension till efterlevande](#)

- **AVD. G BOSTADSSTÖD**
- [93 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar](#)
- [94 kap. Innehåll](#)

Socialförsäkringsbalken, forts.

- [95 kap. Allmänna bestämmelser om bostads-](#)
- [bidrag](#)
- [96 kap. Rätten till bostadsbidrag](#)
- [97 kap. Beräkning av bostadsbidrag](#)
- [98 kap. Särskilda handläggningsregler för](#)
- [bostadsbidrag](#)
- [99 kap. Innehåll](#)
- [100 kap. Allmänna bestämmelser om bostads-](#)
- [tillägg](#)
- [101 kap. Rätten till bostadstillägg](#)
- [102 kap. Beräkning av bostadstillägg](#)
- [103 kap. Särskilda handläggningsregler för](#)
- [bostadstillägg](#)
- [103 a kap. Innehåll](#)
- [103 b kap. Allmänna bestämmelser om boende-](#)
- [tillägg](#)
- [103 c kap. Rätten till boendetillägg](#)

[103 d kap. Beräkning av boendetillägg](#)

- [103 e kap. Särskilda handläggningsregler för](#)
- [boendetillägg](#)

• [AVD. H VISSA GEMENSAMMA BESTÄMMELSER](#)

• [104 kap. Innehåll](#)

• [105 kap. Innehåll](#)

• [106 kap. Förmåner vid verkställighet i anstalt eller](#)

• [vård på institution m.m.](#)

• [107 kap. Andra gemensamma bestämmelser om](#)

• [förmåner](#)

• [108 kap. Återkrav och ränta](#)

• [109 kap. Innehåll m.m.](#)

• [110 kap. Handläggning av ärenden](#)

• [111 kap. Självbetjäningstjänster via Internet](#)

• [112 kap. Om beslut](#)

Socialförsäkringsbalken, forts.

- [113 kap. Ändring, omprövning och överklagande](#)
 - [av beslut](#)
 - [114 kap. Behandling av personuppgifter](#)
 - [115 kap. Straffbestämmelser](#)
 - [116 kap. Innehåll](#)
 - [117 kap. Socialförsäkringen under krig och krigsfara](#)
 - [Övergångsbestämmelser](#)
- Aldrig vunnit när beslut gått emot i första instans.
 - Kritik från Riksrevisionen om för höga beviskrav vid sjukskrivning för psykisk ohälsa. FK kräver objektiva bevis. Läkarintyg duger inte i domstolar. Vad duger då?
 - Bedömer efter mallar där regeringen sagt att sjukskrivningar ska minskas med så och så många %.
 - Felaktiga utbetalningar prioriteras.

Slutligen: JO, Justitieombudsmannen

Justitieombudsmannen (JO), eller **Riksdagens ombudsmän** som är det officiella namnet, granskar att myndigheterna arbetar enligt de lagar och regler som styr deras arbete – särskilt sådana lagar som berör enskildas rättigheter och skyldigheter i förhållande till det allmänna.

JO skall verka för att brister i lagstiftningen avhjälps. Om det under JO:s tillsynsverksamhet visar sig att det finns anledning att väcka en fråga om författningsändring eller annan åtgärd från statens sida, får en ombudsman göra en framställning om detta till riksdagen eller regeringen. Detta sker i ett fåtal fall per år.

Huvudsyssla - handlägga klagomål från enskilda

Ombudsmännens tillsyn (övervakning) baseras på anmälningar som allmänheten skickar in till JO, **initiativ**ärende och på iakttagelser vid **inspektioner**. JO får in närmare 7 000 anmälningar - av de mest skiftande slag - om året. Det huvudsakliga arbetet hos JO består i **att handlägga klagomål**.

JO – fortsättning...

[Beslutsdatum:2018-04-20 Diarienummer:7914-2016 Anmälan med anledning av visitation av elevskåp på Stenungskolan i Stenungsunds kommun](#)

[Beslutsdatum:2018-04-12 Diarienummer:4915-2016 Kritik mot Polismyndigheten för hur polisen hanterade avlägsnandet av en 13-åring och för bristfällig dokumentation av ingripandet](#)
[Beslutsdatum:2018-03-28](#)

[Diarienummer:2214-2016 Initiativ om säkerheten för de intagna i Kriminalvården, anstalten Salberga i samband med en allvarlig våldsincident](#)

[Beslutsdatum:2018-03-22 Diarienummer:7923-2017 Kritik mot Förvaltningsrätten i Stockholm för bristande kontroll av domstolens behörighet och mot en domare vid förvaltningsrätten för att hon utan stöd i lagen beslutade att lämna över ett mål till en annan förvaltningsrätt](#)

Vilka "maktmedel" (befogenheter) har en JO?

När JO vid tillsyn upptäcker att en tjänsteman har tillämpat en lag felaktigt är det yttersta vapnet att en JO, som särskild åklagare, kan väcka åtal mot en tjänsteman för tjänstefel eller annat brott i tjänsten. Detta händer mycket sällan, men bara vetskapen om att JO har denna möjlighet har stor betydelse för JO-ämbetets auktoritet!

Vanligast är att en JO i sin tillsynsverksamhet gör kritiska, vägledande och/eller rådgivande uttalanden. Ett uttalande från JO är aldrig rättsligt bindande. Överprövar inte beslut som kritiseras. JO-ämbetet är helt opolitiskt.

www.equalsthlm.se